

ΔΟΜΗΝΙΚΟΣ ΘΕΟΤΟΚΟΠΟΥΛΟΣ (EL GRECO)

**ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΜΑΘΗΤΗΣ : ΘΑΡΟΥΝΙΑΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ : ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
ΤΜΗΜΑ : Β3**

Δομήνικος Θεοτοκόπουλος

El Greco

Βιογραφία

Ο Δομήνικος Θεοτοκόπουλος (1 Οκτωβρίου 1541 – 7 Απριλίου 1614), γνωστός επίσης με το ισπανικό προσωνύμιο *El Greco*, δηλαδή *Ο Έλληνας*, ήταν Κρητικός ζωγράφος, γλύπτης και αρχιτέκτονας της Ισπανικής Αναγέννησης. Έζησε το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του μακριά από την πατρίδα του, δημιουργώντας το κύριο σώμα του έργου του στην Ιταλία και στην Ισπανία. Εκπαιδεύτηκε αρχικά ως αγιογράφος στο Ηράκλειο, που αποτελούσε τότε τμήμα της ενετικής επικράτειας, και αργότερα ταξίδεψε στην Βενετία. Στην Ιταλία επηρεάστηκε από τους μεγαλύτερους δασκάλους της ιταλικής τέχνης, όπως τον Τιντορέττο και τον Τιτσιάνο, του οποίου υπήρξε μαθητής, υιοθετώντας στοιχεία από τον μανιερισμό. Το 1577 εγκαταστάθηκε στο Τολέδο, όπου έζησε μέχρι το τέλος της ζωής του και ολοκλήρωσε ορισμένα από τα πιο γνωστά έργα του.

Υφολογικά, η τεχνοτροπία του Ελ Γκρέκο θεωρείται έκφραση της Βενετικής Σχολής και του μανιερισμού όπως αυτός διαμορφώθηκε στο δεύτερο μισό του 16ου αιώνα. Παράλληλα χαρακτηρίζεται από προσωπικά στοιχεία, προϊόντα της τάσης του για πρωτοτυπία, τα οποία όμως δεν βρήκαν μιμητές στην εποχή του, γεγονός που δεν ευνόησε και τη συνέχειά τους. Η μπαρόκ τεχνοτροπία που εκτόπισε τον μανιερισμό, αλλά και τα αμέσως μεταγενέστερα καλλιτεχνικά ρεύματα που δεν αντιμετώπισαν ευμενώς το ύφος του και είχαν ως αποτέλεσμα να αγνοηθεί το έργο του Γκρέκο τους επόμενους αιώνες. Στη διάρκεια του 20ού αιώνα, αναγνωρίστηκε ως πρόδρομος της μοντέρνας τέχνης που αξιοποίησε στοιχεία της Ανατολικής και Δυτικής παράδοσης, και το έργο του επανεκτιμήθηκε, διατηρώντας μέχρι σήμερα δεσπόζουσα θέση ανάμεσα στους μείζονες ζωγράφους όλων των εποχών.

Με δεδομένο πως η Κρήτη ανήκε στην επικράτεια της Δημοκρατίας της Βενετίας, ήταν φυσιολογική η εγκατάστασή του στη Βενετία για τη συνέχιση των σπουδών του. Η ακριβής χρονολογία άφιξής του δεν είναι γνωστή, ωστόσο εκτιμάται πως εγκατέλειψε την Κρήτη το 1567. Έζησε στη Βενετία περίπου μέχρι το 1570 επιχειρώντας να ακολουθήσει τα πρότυπα των καλλιτεχνών που κυριαρχούσαν στη καλλιτεχνική ζωή της πόλης, μεταξύ αυτών ο Τιτσιάνο και ο Τιντορέττο. Την ίδια περίοδο υιοθέτησε την τεχνική της ελαιογραφίας, ζωγραφίζοντας πλέον σε μουσαμά και εγκαταλείποντας το ξύλο.

Το 1570 βρέθηκε στη Ρώμη, γεγονός που μας αποκαλύπτεται από σχετική επιστολή του ζωγράφου Τζούλιο Κλόβιο, μέσα από την οποία συστήνει τον Θεοτοκόπουλο στον

προστάτη του, καρδινάλιο Αλεσάντρο Φαρνέζε, περιγράφοντάς τον ως έναν «νεαρό από τον Χάνδακα, μαθητή του Τιτσιάνο» και «σπάνιο ταλέντο στη ζωγραφική». ¹ Πιθανά προκειμένου να ανταποδώσει την εξυπηρέτηση, ο Ελ Γκρέκο δημιούργησε μία ημίσωμη προσωπογραφία του Κλόβιο, η οποία αποτελεί και την παλαιότερη προσωπογραφία του που διασώζεται μέχρι σήμερα. Στη Ρώμη, ο Θεοτοκόπουλος, όπως και άλλοι διακεκριμένοι ζωγράφοι, ήρθε αντιμέτωπος με τον σκληρό ανταγωνισμό που επικρατούσε την εποχή εκείνη, την ίδια στιγμή που δέσποζε η παρουσία του Τιτσιάνο και εξακολουθούσε να ασκεί επίδραση το έργο του Μιχαήλ Άγγελου, έξι χρόνια μετά το θάνατό του. Η σχέση τού Γκρέκο με το έργο του τελευταίου παραμένει αμφιλεγόμενη.

Στο Παλάτσο Φαρνέζε γνώρισε τον ουμανιστή βιβλιοθηκάριο του Φαρνέζε, Φούλβιο Ορσίνι, ο οποίος υπήρξε υποστηρικτής του Γκρέκο και στη συλλογή του βρέθηκαν αργότερα επτά έργα του. Δουλεύοντας στην υπηρεσία του Αλεσάντρο Φαρνέζε, δεν είχε σημαντικές ευκαιρίες να αναδείξει το ταλέντο του και ανέλαβε τελικά λίγες παραγγελίες. Συνολικά, οι πίνακες που φιλοτέχνησε στην Ιταλία ακολούθησαν τα αναγεννησιακά πρότυπα του 16ου αιώνα στη Βενετία, ειδικότερα σε ότι αφορά την απόδοση του φωτός ή την έμφαση στο χρώμα, παραμερίζοντας το βυζαντινό ιδίωμα και υιοθετώντας μία διαφορετική τεχνική και στοιχεία του μανιερισμού.

Το 1577 καταγράφεται η παρουσία του Γκρέκο στην Ισπανία, χωρίς να διαθέτουμε πολλές πληροφορίες για τις δραστηριότητές του την περίοδο 1572-76 στην Ιταλία. Αρχικά εγκαταστάθηκε στη Μαδρίτη και αργότερα στο Τολέδο, πόλη που αποτελούσε τότε θρησκευτικό και πολιτικό κέντρο της Ισπανίας, με περίπου 62.000 κατοίκους το 1571. Εκεί δημιούργησε ορισμένα από τα πιο γνωστά έργα της ώριμης περιόδου του και γνώρισε την καθιέρωση. Στις πρώτες παραγγελίες που ανέλαβε ανήκαν τρία ρετάμπλ για την εκκλησία του Αγίου Δομήνικου και ο πίνακας *Ο Διαμερισμός των Ιματίων του Χριστού* (1577-79) που μεταφέρθηκε στο σκευοφυλάκιο του καθεδρικού ναού της πόλης.

Το 1586, ο ιερέας της ενορίας του Αγίου Θωμά, τού ανέθεσε την παραγγελία για τον πίνακα *Η Ταφή του Κόμη Οργκάν*, που συνιστά μέχρι σήμερα ένα από τα δημοφιλέστερα έργα του. Στις σημαντικότερες παραγγελίες που ανέλαβε στο Τολέδο ανήκει επίσης ένα ρετάμπλ που φιλοτέχνησε για το Ίδρυμα της Doña María de Aragon στη Μαδρίτη, καθώς και η διακόσμηση του παρεκκλησίου του Αγίου Ιωσήφ (*Capilla de San Jose*), που προέβλεπε δύο θρησκευτικές συνθέσεις και δύο γλυπτά των Δαβίδ και Σολομώντα. Η τελευταία παραγγελία που ανέλαβε ο Θεοτοκόπουλος ήταν για το νοσοκομείο Ταβέρα του Τολέδου, για την οποία συνεργάστηκε με το γιο του.

Πέθανε στις 7 Απριλίου του 1614, πριν ολοκληρώσει το έργο και αρχικά θάφτηκε στην εκκλησία του Αγίου Δομήνικου στο Τολέδο. Το 1619, ο γιος του μετέφερε το λείψανό του στην εκκλησία του Σαν Τορκουάτο, η οποία αργότερα κατεδαφίστηκε με αποτέλεσμα να χαθεί το φέρετρό του. Στην απογραφή που συνέταξε ο γιος του μετά το θάνατο τού Γκρέκο, αναφέρονταν 143 ολοκληρωμένοι πίνακες, 45 γύψινα ή πήλινα προπλάσματα, 150 σχέδια, 30 σχέδια για ρετάμπλ καθώς και 200 χαρακτικά έργα.

Αριστουργήματα του El Greco

Αν και ήταν πρωτίστως ζωγράφος θρησκευτικών θεμάτων, τα πορτραίτα του έχουν εξίσου υψηλή ποιότητα.

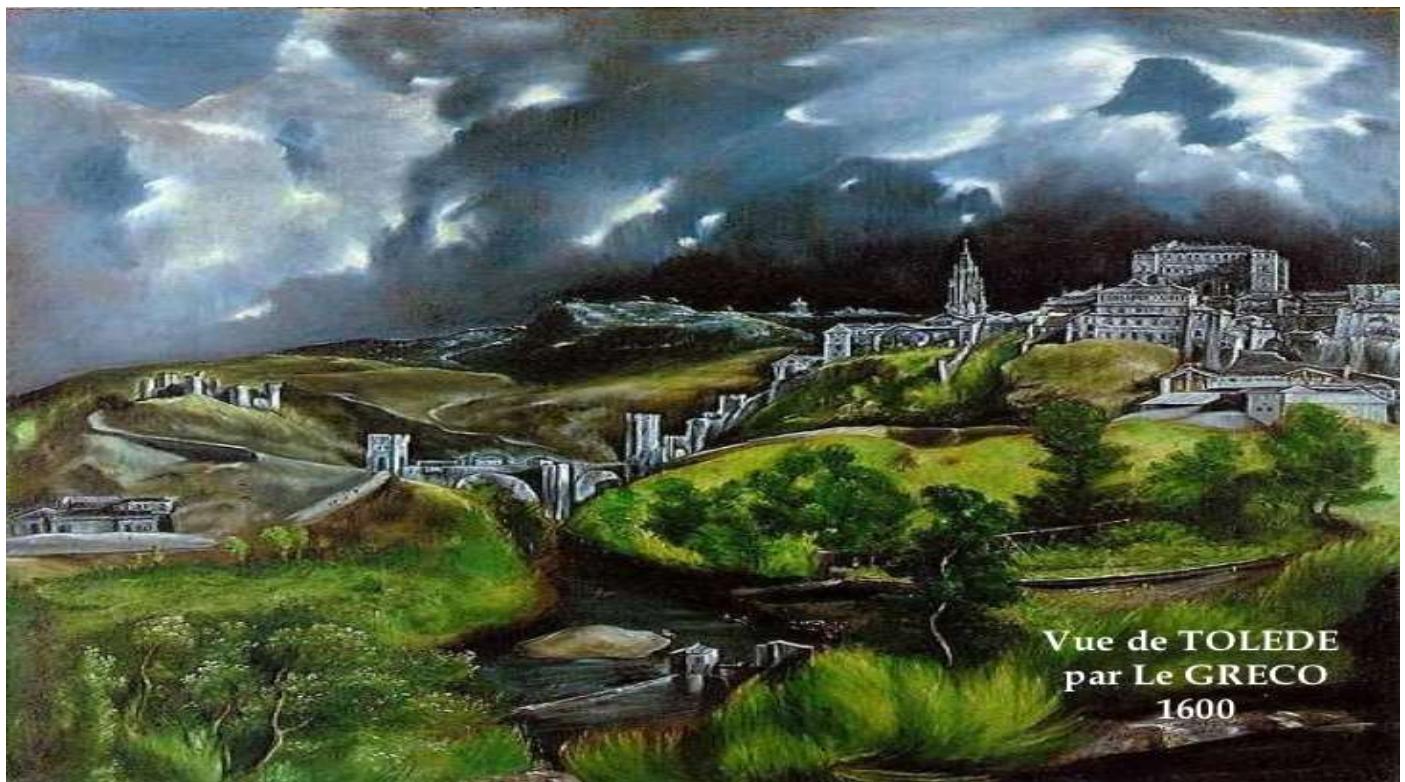
Δύο από τα έργα του είναι τα πορτρέτα του Fray Felix Hortensio Paravicino (1609) και του καρδινάλιου Don Fernando Nino de Guevara (1600).

Fray Felix Hortensio Paravicino (1609)

ο καρδινάλιος Don Fernando Nino de Guevara (1600)

Το Τολέδο στην καταιγίδα, 1604-14

Η ταφή του κόμη Οργκάθ, 1586-88

Ο διαμερισμός των ιματίων, 1577-79

Η Βάπτιση, 1597-1600